

Hoofdredacteur ESB,
Associate Professor RSM Erasmus University
a.jolink@sdu.nl

Ik zie thee

In het jargon van de eenentwintigste eeuw betekent ICT daadwerkelijk iets: ik zie thee (I see tea). De betekenis is volstrekt onduidelijk voor de wereldburger van de twintigste eeuw, maar de jongere generatie heeft weinig woorden nodig. In toenemende mate wordt alles van woorden afgekort, ingekort of afgeknot. De eerste slachtoffers, zoals boeken, tijdschriften en kranten, zijn al gevallen en de inhaalslag naar beeldmateriaal wordt massaal gemaakt. In de jaren dertig (van de twintigste eeuw) had Otto Neurath al begrepen dat de moderne mens efficiënter communiceert in beelden. In zijn boek *De moderne mensch ontstaat: een reportage van vreugde en vreesch* (Neurath, 1940), heeft Neurath met zijn beeldstatistieken waarschijnlijk wel de slag verloren maar niet de oorlog: de beeldstatistieken ('isotypen') hebben het nooit gehaald tot een officiële status bij het CBS. Maar zesenzestig jaar later krijgt Neurath zijn gelijk met de stelling dat de omslachtige manier van communiceren in het Westen met letters dan wel combinaties van letters, zou moeten worden vervangen door plaatjes. 'De Moderne Mensch' is ontstaan en communiceert in tekens, gebruikmakend van wat eens letters waren: ICU, UCME. In deze nieuwe wereld passen geen boeken, geen kranten, geen geschreven tekst.

Openbare bibliotheken vergrijzen, en waar de jeugd is verdwijnt het boek. Op de Latijnse School van Desiderius Erasmus, het tegenwoordige Coornhert Gymnasium te Gouda, heeft men de bibliotheek vervangen door een mediatheek zonder boek, en de mediatheek op haar beurt weer vervangen door een stillerimte zonder media. De uitspraak van Erasmus, "een leven zonder boeken is niet leefbaar", is daarmee erg letterlijk genomen. De opvolger van de geschreven tekst moet nog gevonden worden en in de tussentijd bedienen we ons van de 'beeld-spraak'. Foto's moeten in toenemende mate de dragers worden van de boodschap en met een camera in het mobiel-tje begint dat aardig te lukken. Als aanvulling bellen we ons suf. Het wachten is echter op de democratisering van de beeldtelefoon, waardoor ook de amateuristische kiekjes en de gezichtloze gesprekken tot het verleden zullen kunnen horen.

De betekenis van ICT voor de economie is met geen woorden te beschrijven. De veranderingen die consumenten en producenten inmiddels hebben doorgemaakt zijn waarschijnlijk nog maar het begin van een complete metamorfose. Vooralsnog heeft dat niet geleid tot een andere opvatting van wat economie is, was, of zou moeten zijn. Dat is vreemd, want de wereld eromheen verandert wel. Misschien wordt het tijd om dat beeld aan te passen aan de moderne mens.

LITERATUUR

Neurath, O. (1940) *De moderne mensch ontstaat: een reportage van vreugde en vreesch*. Amsterdam: Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij.